

Ulkoministeriö
VN/10082/2025
VN/10082/2025-UM-7

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto ulkoministeriölle koskien luonnosta keskeisistä periaatteista (draft Key Principles) YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan laatimiseksi

Lastensuojelun Keskusliitto (LSKL) kiittää ulkoministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta keskeisiksi periaatteiksi (draft Key Principles) YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan laatimiseksi.

Esitysluonnoksen keskeiset ehdotukset

YK:n ihmisoikeusneuvoston 56. istunnossa kesällä 2024 päätettiin uuden hallitustenvälisen työryhmän perustamisesta neuvottelemaan valinnainen pöytäkirja lapsen oikeuksien yleissopimukseen oikeudesta varhaiskasvatukseen, maksuttomaan esiopetukseen ja maksuttomaan toisen asteen koulutukseen (päättöslauselma 56/5). YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto (OHCHR) on lähettänyt tiedoksi ja kommentteja varten luonnoksen keskeisistä periaatteista (draft Key Principles) valinnaisen pöytäkirjan laatimiseksi.

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto

Lastensuojelun Keskusliitto kannattaa uuden valinnaisen pöytäkirjan laatimista ja pitää tärkeänä, että valinnainen pöytäkirja saatetaan sen valmistuttua voimaan myös Suomessa.

Keskusliitto on huolissaan siitä, että lasten määrän vähentyessä ja valtion talouden haasteiden ollessa mittavia, koulutuksesta saatetaan pyrkiä vähentämään resursseja huolimatta siitä, että koulutuksen merkitys niin yksilölle kuin kansantaloudellekin laajalti tunnustetaan. Keskusliitto kiinnittää huomiota myös siihen, että lasten määrän vähetessä varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäminen ei automaattisesti ole edullisempaa kuin suuremmalla lapsimäärällä, sillä vähenevä lasten määrä haastaa palveluverkkoa tulevana vuosina ennennäkemättömällä tavalla. Varhaiskasvatusta ja koulutusta on järjestettävä lähipalveluna, vaikka lapsia olisi vähän. Koulumatkat eivät myöskään voi kasvaa lakisääteistä pidemmäksi

Keskusliitto katsoo, että tavoitteena tulee olla jatkossakin jokaisen lapsen laadukkaan kasvatus- ja koulutuspolun turvaaminen. Keskusliitto pitää valmisteilla olevaa valinnaista pöytäkirjaa tärkeänä instrumenttina lapsen oikeuksien turvaamiseksi.

Huomiot keskeisistä periaatteista (draft Key Principles)

Lastensuojelun Keskusliitto pitää ensiarvoisen tärkeänä luonnokseen sisältyvää periaatetta siitä, että tuleva valinnainen pöytäkirja *vahvistaa* olemassa olevia kansainvälisiä ihmisoikeusstandardeja. Keskusliitto katsoo, että tämän tulee olla ehdoton edellytys valmistelun etenemiselle.

Toiseksi Keskusliitto pitää tärkeänä periaatetta siitä, että valinnainen pöytäkirja heijastelee lasten näkemyksiä. Lasten näkemysten kunnioittaminen on yleissopimuksessa turvattu keskeinen oikeus, minkä lisäksi Keskusliitto uskoo, että lasten näkemysten asianmukainen huomioiminen edistää osaltaan sitä, että valinnainen pöytäkirja on konkreettinen ja tavoitteiltaan riittävän kunnianhimoinen.

Lopuksi Lastensuojelun Keskusliitto pitää olennaisena myös periaatetta siitä, että valinnaiseen pöytäkirjaan liittyvä raportointi järjestetään tavalla, joka ei entisestään kuormita sopimusvalvontaelintä ja siten pidennä raportointisyklejä. Raportointisyklit ovat jo nykyisellään sekä sopimuksen tehokkaan seurannan että erityisesti lasten näkökulmasta kohtuuttoman pitkiä. Keskusliitto on erittäin huolissaan myös sopimusvalvontaelinten riittämättömästä resursoinnista, joka jo nyt pidentää raportointisykliä sekä hankaloittaa sekä lasten että kansalaisyhteiskunnan osallistumista – tai pahimmillaan estää sen kokonaan.

Lausuntoajan niukkuuden vuoksi Lastensuojelun Keskusliitto ei tee tässä vaiheessa tarkempia luonnokseen tai jatkovalmisteluun liittyviä huomioita. Keskusliitto kuitenkin kannattaa lapsiasiavaltuutetun lausunnossaan tekemään ehdotusta leikin (31 artikla) merkityksen tunnistamisesta valinnaisen pöytäkirjan valmistelussa.